

De lezingen van vanmorgen zijn nogal zwart-wit. Of als je uitgaat van de volgorde eigenlijk wit-zwart. Eerst schetst Lukas met heel mooie bewoordingen hoe het leven van de eerste christenen was, kort na Pinksteren. Geen enkele wanklank. Alles was mooi en goed.

En dan ineens een heel ander geluid: Een zwarte bladzijde. Een verhaal waar je niet vrolijk van wordt. Ananias en Saffira maken misschien inderdaad een grote fout. Maar dat ze voor straf meteen dood vallen, had dat nu niet anders gekund? Een bladzijde die je misschien het liefst uit je bijbeltje zou willen scheuren. Een verhaal waar veel mensen over vallen.

Het is dan ook niet zo gek dat dat deel van het verhaal in de meeste kerken nooit gelezen wordt. In de leesroosters is het niet te vinden. En bij de kindernevendienst wordt het al helemaal niet gelezen, want aan zo'n verhaal wil je je kinderen toch niet blootstellen!

Vandaag lezen we het voor een keer wel. Niet omdat ik het zo'n mooi verhaal vind. Dat vind ik zelf ook niet. Maar het is ook vreemd om eruit te pikken wat ons goed uitkomt en te doen alsof het aanstootgevende er niet is.

Zulke verhalen zijn er. En als wij ze liever vergeten, dan zijn er anderen die ons erop kunnen wijzen: Wat een afschuwelijke bijbelverhalen zijn er toch!

Hoe gaan we ermee om? Wat moeten we ermee?

In het verhaal uit Handelingen horen het mooie en het lelijke in elk geval bij elkaar, als twee kanten van dezelfde medaille: het mooie dat over die eerste christenen verteld wordt en dat veel minder mooie dat erop volgt.

Het begint met dat mooie. Er gebeurt daar in Jeruzalem iets dat je wat eerder niet voor mogelijk zou houden. Er ontstaat een nieuwe gemeenschap van mensen, heel verschillende mensen die eerder helemaal geen band hadden met elkaar. Mensen die in het verleden helemaal niks met elkaar te maken hadden. Nu worden ze één hechte gemeenschap. En, vertelt Lukas, dat gaat heel ver. Het zijn heel verschillende mensen. Maar nu hebben ze als het ware één hart. Ze hebben één ziel. Eén van hart en één van ziel. Geen individuen los van elkaar, maar zo sterk met elkaar verbonden als mensen maar met elkaar verbonden kunnen zijn.

Zoals Paulus het een keer zegt: "Als één lid pijn lijdt, lijden alle andere mee; als één lid met respect behandeld wordt, delen alle andere in de vreugde" (1 Korintiërs 12:26).

Eerst losse individuen, maar nu één familie. Broers en zussen. Denk maar die aanduiding "broeders en zusters" die we hier in de kerk ook gebruiken. We horen bij elkaar, als één familie.

En dat heeft meteen praktische gevolgen. Die nieuwe geloofsgenoten hebben letterlijk alles voor elkaar over. Niemand lijdt nog gebrek. Mensen verkopen alles wat ze hebben, spontaan, zonder dat het moet. En het geld geven ze uit voor de armen.

En ondertussen vertellen de ooggetuigen over de opstanding van Jezus, de kracht van hun gemeenschap, de opgestane Heer. Want dat die mensen daar ineens zo anders gaan leven heeft kennelijk te maken met de boodschap over de opstanding. Daardoor worden hun prioriteiten ineens heel anders.

Als degene die ons dit leven geeft ons ook een nieuw leven kan geven, dan ga je anders tegen het leven aankijken. Dan wordt wat eerst heel belangrijk was ineens een stuk minder belangrijk. Dan kun je met vertrouwen naar de toekomst kijken. Dan hoef je niet meer per se heel veel bezit te vergaren om je toekomst veilig te stellen.

Het gaat ver. Je zou bijna zeggen: Die mensen daar zijn ook wel een beetje gek. Aan de armen geven is goed, maar alles aan de armen geven?

Maar Lukas vertelt het zo, in de mooiste bewoordingen die hij kan vinden. En dat doet hij natuurlijk met een reden. Hij wil laten zien dat het anders kan, heel anders dan we in deze wereld gewend zijn. Allemaal doen ze spontaan mee. Niemand lijdt nog gebrek. Allemaal delen ze in hetzelfde enthousiasme. Die kant haalt Lukas bewust naar voren. Alles is perfect. Geen enkele wanklank.

Maar dan gaat het verder met Ananias en Saffira. En dan doet Lukas eigenlijk precies het omgekeerde. Wat hij eerst vertelde was eigenlijk te mooi om waar te zijn. En wat hij nu vertelt is eigenlijk te gruwelijk om waar te zijn.

Saffira komt aan bij de anderen. Ze weet niet wat er net gebeurd is. En dan wordt ze op een onvriendelijke manier door Petrus ondervraagd: "Zeg me, heb je het stuk grond voor dit bedrag verkocht?" En dat terwijl haar man net begraven is. Maar dat vertelt Petrus later pas. Dat is toch een ontzettend vreemde gang van zaken? De man is al eventjes snel begraven, maar de vrouw weet er nog niks van.

Natuurlijk, Ananias en Saffira hebben een fout gemaakt, bewust, want ze hebben erover overlegd. Maar we vallen toch allemaal wel eens door de mand? Petrus ook. Hij neemt nu een harde houding aan, maar eerder heeft hij Jezus in de steek gelaten, hoewel hij beloofd had dat hij dat nooit zou doen! Iets meer mildheid had dus wel gemogen.

Ananias, "de Heer is genadig", betekent die naam. Maar van genade is nu niet veel meer te bespeuren. En dat terwijl Ananias en Saffira in elk geval toch een deel van hun geld aan de armen gaven.

Maar nee, eerst valt Ananias dood neer en even later gebeurt dat ook bij Saffira, door een buitengewoon ingrijpen van God. Is dat nog geloofwaardig?

Als mensen ineens sterven, dan is dat tragisch. Dan zeggen we niet: Dat zullen ze wel verdiend hebben. We vinden het eerder heel onchristelijk om dat te zeggen.

Ik kan het verhaal niet mooier maken dan het is. Het roept vragen op, begrijpelijke vragen. Ik kan alleen maar dit zeggen: Het lijkt erop dat Lukas het verhaal bewust zo vertelt. Net zoals hij het leven van de eerste christenen lijkt te idealiseren, zo lijkt hij hier bewust de schaduwkant zo zwart mogelijk te maken. Wat Ananias en Saffira doen is iets van de Satan. Ze zondigen tegen de heilige Geest.

Waarom zo zwart-wit? Ik denk dat Lukas iets duidelijk wil maken. Hij wil ons kennelijk eerlijk naar onszelf laten kijken.

We lopen allemaal het gevaar dat we onszelf gaan bewonderen, dat we van onszelf denken dat we het heel erg goed doen.

Zijn we dan heel erg slechte mensen? Nee, vast niet. Maar we weten van onszelf wel dat het goede en het minder goede door elkaar heen kunnen gaan lopen. We weten het, maar we vergeten het ook wel eens. "Wil je iets zien van het koninkrijk van God? Kijk dan naar mij! Wil je weten wat het toppunt van vrijgevigheid is? Kijk dan naar mij!"

Als je suggereert dat je manier van leven past bij het koninkrijk van God, dan is het de vraag of je zicht hebt op wat dat koninkrijk van God is. Dan zie je kennelijk niet goed in dat die nieuwe manier van leven echt anders is dan je oude leventje.

Nee, dan liever eerlijk zijn ten opzichte van jezelf. Dan liever toegeven dat we mensen zijn en geen engelen. Dan liever toegeven dat we soms meer met onze eigen reputatie bezig zijn dan met onze medemensen. Dan liever goede dingen doen in het verborgene. Zo val je niet op, maar het past wel heel erg bij het koninkrijk van God.

In het verhaal krijgen Ananias en Saffira niet de tijd om van hun fouten te leren. Gelukkig is dat in de werkelijkheid anders. God geeft ons gelukkig wel de tijd om te veranderen.

En dan denk ik maar weer even terug aan dat mooie perspectief waar het mee begon: Die gemeenschap van mensen die niet meer leven voor zichzelf. Ze laten veel los, maar daar krijgen ze nog veel meer voor terug. Het lijkt te mooi om waar te zijn, maar het kán.

Paul Sanders, Bergkerk, 13 juni 2021